

EKERÖ KOMMUN	
2017 -02- 0 6	
Diariernr	Dpl

Ekerö kommun
Socialnämnden
Box 205
178 23 EKERÖ

Ärendet

Tillsyn av hem för vård eller boende, HVB, barn och unga vid Stenhamra HVB i Ekerö

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO), ställer följande krav på åtgärder:

- Nämnden ska säkerställa att Inspektionen för vård och omsorg informeras om det inte är föreståndaren som beslutar om in- och utskrivning i ett hem för vård eller boende utan nämnden har bestämt en annan ordning för detta.

Redovisning av vidtagna åtgärder ska vara IVO tillhanda senast den 24 mars 2017.

Skälen för beslutet

IVO:s tillsyn har huvudsakligen visat följande:

- Verksamheten uppfyller inte gällande lagstiftning vad gäller inskrivning- och utskrivning då IVO inte informerats om att annan ordning råder för vem som beslutar om in- och utskrivning av ungdomar.
- Det har inte framkommit några omständigheter som tyder på att föreståndaren inte har den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten. IVO påtalar dock, mot bakgrund av den nya föreskriften¹, vikten av kompetensutveckling.
- Det har inte framkommit några omständigheter som tyder på att bemanningen eller personalens utbildning och erfarenhet inte är tillräcklig för att säkerställa vård av god kvalitet. IVO anser dock att den sammantagna utbildningsnivån i verksamheten bör höjas.

¹ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hem för vård eller boende, HSLF-FS 2015:55

- Verksamheten tillgodoser barnens rätt till delaktighet och integritet.
- Verksamheten uppfyller kraven gällande lagstiftning vad gäller utdrag ur Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister.
- Verksamheten har rutiner för att förebygga och agera vid konflikter, övergrepp och våld.
- Verksamheten har rutiner för lex Sarah samt hantering av synpunkter och klagomål.
- Verksamhetens lokaler och målgrupp är sådana att den enskilde kan tillförsäkras vård som är av god kvalitet.

Övergripande fokus för tillsynen har varit att genom samtal med föreståndare, personal och barn och unga få kännedom om hur verksamheten fungerar i de delar som har betydelse för att barnen ska få en trygg och säker vård. Tillsynen har mot bakgrund av fokus och att verksamheten är nystartad därför inriktats på verksamhetens in- och utskrivningsrutiner, säkerhetsrutiner, lex Sarahrutiner, klagomålsrutiner, misstanke- och belastningsregister, delaktighet, integritet, föreståndare, personal, målgrupp och lokaler.

Ny författning trädde ikraft den 1 november 2016

Vid inspektionstillfället gällde Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende. Denna föreskrift upphörde att gälla den 1 november 2016. Istället trädde en annan författning i kraft, Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) om hem för vård eller boende.

Rutiner kring in- och utskrivningar

IVO bedömer att verksamheten inte uppfyller gällande lagstiftning vad gäller inskrivning- och utskrivning då IVO inte informerats om att annan ordning råder för vem som beslutar om in- och utskrivning av ungdomar.

Vid intervjun framkommer att de första ungdomarna skrivits in på boendet under januari 2016. Ekerö kommun har placerat samtliga ungdomar. Vidare berättar enhetschefen att in- och utskrivning av ungdomar i verksamheten sker rutinmässigt och i samråd med socialtjänsten. En förfrågan kommer från socialsekreteraren om en placering av en ungdom på boendet. Socialsekreteraren rådgör med enhetschefen om den tilltänkta ungdomen. I dialog med socialsekreteraren genomförs matchning om ungdomen är lämplig med hänsyn till ålder, mognad, behov, risker m.m. Enhetschefen framför att hon har möjlighet att påverka inskrivningen och neka inskrivning av en

ungdom, som har särskilda behov av behandling och inte passar in i målgruppen. Samarbetet med socialtjänsten fungerar mycket bra enligt de intervjuade.

Socialsekreteraren eller dennes enhetschef, skriver inskrivningsbeslut och lämnar en kopia till enhetschefen, som dokumenterar beslutet i den enskilde ungdomens sociala journal i verksamheten.

Flertalet av ungdomarna har en vårdplan när de flyttar till boendet. Enhetschefen påminner socialtjänsten att inkomma med dessa. Vidare framförs att ungdomens kontaktperson upprättar genomförandeplan tillsammans med berörd ungdom och god man. Samtliga ungdomar har möten med sin socialsekreterare.

Verksamheten har genomfört några utskrivningar, efter dialog med berörd socialsekreterare. De ärenden som nämns i intervjun handlar om ett fjortonårigt barn som fått plats i familjehem. En annan ungdom uppges ha fyllt 18 år och en tredje ungdom har skrivits ut efter en konflikt i ungdomsgruppen.

Enligt 3 kap. 11 och 14 §§ socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, är det föreståndaren som ska besluta om in- och utskrivning i ett HVB. Vid inskrivning ska det särskilt kontrolleras att hemmet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt. Har huvudmannen bestämt en annan ordning för inskrivningen ska denne meddela IVO vad som gäller.

Av 3 kap. 4 § (HSLF-FS 2016:55) framgår att vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas hur personens behov av vård kan tillgodoses med hänsyn tagen till de arbetssätt och metoder som hemmet använder och personalens kompetens. Det ska även göras en bedömning av om vården kan ges under trygga och säkra former. Det bör beaktas om skillnader i problembild, ålder och mognad samt kön mellan de placerade personerna kan komma att påverka placeringen negativt.

Av 3 kap. 4 § (HSLF-FS 2016:55) framgår att om ett hem för vård eller boende bedöms lämpligt för den person som ansökan om inskrivning gäller ska bedömningen dokumenteras.

Föreståndare

IVO bedömer att det vid inspektionen inte har framkommit några omständigheter som tyder på att föreståndaren inte har den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten.

Mot bakgrund att den nya föreskriften vill IVO dock påtala vikten av kompetensutveckling.

Vid intervjun framkommer att föreståndaren, som benämns enhetschef i organisationen, har lång erfarenhet av arbete som enhetschef bland annat inom kommunens LSS-verksamheter och vid ett ankomstboende för barn- och ungdomar. Enhetschefens utbildningsbakgrund utgörs av eftergymnasiala kurser i uppföljning och utvärdering av socialt arbete, social utvecklingspsykologi, socialt arbete med personer med funktionsnedsättning, evidensbaserad praktik, värdebaserat ledarskap, ledarskap, organisation och gruppdynamik, arbetsrätt m.fl. kurser. Övriga kurser med relevans för verksamheten är ex. vårdgymnasium, UGL², samt kurser i omsorger om personer med psykiska funktionsnedsättningar.

Vid inspektionstillfället framkommer att enhetschefen är på boendet tre dagar i veckan, eftersom hon även ansvarar för ytterligare tre verksamheter (LSS-boenden). Det finns ingen ställföreträdande chef, men enhetschefen har för avsikt att rekrytera en sådan. Från och med december 2016 upphör enhetschefens ansvar för LSS-verksamheterna.

Av 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

I 3 kap. 5 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF framgår att vid hem för vård eller boende och vid varje stödboende ska det finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten. Det ska också finnas sådan personal som i övrigt behövs för en ändamålsenlig verksamhet.

Enligt 2 kap. 1 § (SOSFS 2003:20) ska den som förestår verksamheten vid ett hem för vård eller boende ha en adekvat högskoleutbildning. Denne ska också ha erfarenhet av liknande verksamhet och vitsordad personlig lämplighet. Den som av huvudmannen är utsedd att ha denna ledarskapsfunktion ska ha tillräcklig kunskap och kompetens för att bl.a. kunna ansvara för att arbetet organiseras så att den enskilde tillförsäkras boende, vård och behandling som är av god kvalitet och uppfyller kraven på säkerhet.

Enligt 5 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) om hem för vård eller boende ska en föreståndare vid hem för vård eller boende ha den sammantagna kompetens som behövs för

---

² Utveckling av Grupp och Ledare

att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten. Högskoleutbildningen bör omfatta minst 180 högskolepoäng och ha en inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Personal

IVO bedömer att det vid inspektionen inte har framkommit några omständigheter som tyder på att bemanningen eller personalens utbildning och erfarenhet inte är tillräcklig för att säkerställa vård av god kvalitet.

IVO anser dock att den sammantagna utbildningsnivån i verksamheten bör höjas vid framtida rekryteringar.

IVO vill uppmärksamma att enligt den nya föreskriften bör personalen ha minst en 2-årig eftergymnasial utbildning. Flertalet bör ha en utbildning med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Av intervjun och inkomna personallistor framgår att verksamheten, förutom enhetschefen, har åtta tillsvidareanställd personal, s.k. boendeassistenter. De har olika gymnasiala utbildningar ex. undersköterska med inriktning socialt behandlingsarbete, samt erfarenhet av arbete på ankomstboende för barn- och ungdomar. Flera av personalen har kulturell och språklig kompetens.

Vidare framkommer vid intervjun att verksamheten har en pågående rekrytering av personal/boendeassistenter. Vid rekrytering av boendeassistenter efterfrågas bl.a. personer med utbildning och erfarenhet inom socialt arbete.

Vidare framförs att personalens kompetensutveckling diskuteras vid medarbetarsamtal och vid arbetsplatsträffar. Plan för personalens kompetensutveckling finns i verksamheten. Den avser såväl generell utbildning till samtlig personal, som individuell kompetensutveckling. Exempel på kurser som nämns handlar om hot och våld, brandskyddsarbete, barns rättigheter, miljöterapeutiskt behandlingsarbete m.fl. kurser.

För att stödja personalgruppen i arbetet med ungdomarna har verksamheten extern handledning.

Ytterligare framkommer vid intervjun att boendet alltid är bemannat med minst två personal över hela dygnet, vardag som helg. Boendet lämnas inte obemannat om någon ungdom är hemma. Förutom personalen finns enhetschefen på boendet tre dagar i veckan. Då enhetschefen inte finns på plats kan hon kontaktas via telefon eller e-post. På natten har en personal sovande jour och en personal är vaken.

En gång i veckan samt på helger finns en extra personal insatt för att medverka vid aktiviteter m.m.

Vid behov finns möjlighet att kalla in extra personal. Kommunen har avtal med Stockholm stad - Trygghetsjouren avseende arbetsledning efter klockan 17.00 och på helger.

De intervjuade anser att verksamheten har den bemanning och den kompetens som krävs för att kunna upprätthålla en god kvalitet och säkerhet på boendet

Av 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

Enligt 2 kap. 2 § (SOSFS 2003:20) ska övrig personal som ger vård eller behandling ha den utbildning och erfarenhet samt personliga lämplighet som krävs för att utföra arbetet i enlighet med den eller de behandlingsmetoder som används i verksamheten och för att uppfylla verksamhetens mål.

Av 5 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) om hem för vård eller boende, framgår att övrig personal i ett hem för vård eller boende ska ha den utbildning, den erfarenhet och den personliga lämplighet som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Personalens sammantagna kompetens vad gäller utbildning och erfarenhet ska ge förutsättningar för att möta behov av vård som målgruppen har och säkerställa en trygg och säker vård. Vidare framgår att personalen bör ha minst en 2-årig eftergymnasial utbildning. Flertalet bör ha en utbildning med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

I 2 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) hem för vård eller boende framgår att vid ett hem för vård eller boende som tar emot barn och vid ett hem som tar emot personer med psykiska funktionshinder ska det finnas personal tillgänglig dygnet runt i verksamhetens lokaler.

Enligt 6 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) om hem för vård eller boende framgår att vid ett hem för vård eller boende ska det finnas bemanning som ger förutsättningar för att tillgodose de behov av vård som de placerade personerna har och som säkerställer en trygg och säker vård.

Av 6 kap. 2 § (HSLF-FS 2016:55) framgår att hem för vård eller boende ska vara bemannat dygnet runt om hemmet tar emot barn. Hemmet behöver dock inte vara bemannat under de tider på dygnet då de placerade personerna inte vistas där. Under dessa tider ska det finnas personal tillgänglig som kan infinna sig i hemmet utan oskäligt dröjsmål.

Delaktighet och integritet

IVO bedömer att verksamheten vid inspektionstillfället uppfyller kraven på delaktighet och integritet.

IVO vill uppmärksamma verksamheten på att då barn och unga delar rum innebär det en extra säkerhetsrisk då de vistas ensamma i sitt rum utan personalens uppsyn. Det är viktigt att verksamheten avseende samtliga inskrivna har arbetssätt som innebär att de inför en placering och löpande gör en bedömning av om verksamheten kan erbjuda en god och säker vård om barnen och de unga delar rum. En matchning måste också göras av vilka ungdomar som ska dela rum med varandra.

Personalen måste kontinuerligt följa upp rumsplaceringarna i samtalen med ungdomarna och informera om att det är viktigt att berätta om någonting inträffar. Personalen måste även själv vara uppmärksamma på relationen mellan de inskrivna ungdomarna och hur situationen utvecklas. När barnen delar rum är det också extra viktigt att verksamheten arbetar med att säkerställa att barnens rätt till integritet respekteras och att det finns möjlighet att vara ostörd även för de som delar rum.

Vid intervjun framkommer att boendet har 11 rum varav tre är dubbelrum. Vid inspektionstillfället delade fyra ungdomar rum. Ett dubbelrum används som enkelrum då boendet inte är fullbelagt.

Enhetschefen framför att berörda ungdomar som delar rum har samtyckt till delat boende. Dubbelrummen är utrustade med skåp så att ungdomarna har möjlighet att låsa in sina personliga tillhörigheter. Vidare framförs att alla rum har låsbar dörr och ungdomarna förses med egen nyckel. Inför att två ungdomar ska dela rum bedömer verksamheten om detta är lämplighet ex. utifrån ungdomarnas ålder. Verksamheten uppges även kontrollera hur berörda ungdomar fungerar tillsammans och följer upp i samtal med ungdomarna deras upplevelse av att dela rum.

På boendet finns flertal toaletter- och duschutrymmen, separerade var för sig eller tillsammans i samma lokal. Totalt finns 10 toaletter och 10 duschar avsedda för ungdomarna. Vid inspektionstillfället uppdagas att det inte går att låsa dörren till de utrymmen som inrymmer flera

duschkabiner, toaletter och tvättmaskin. Enhetschefen ska omedelbart tillse att detta ordnades.

Av inkommen e-post till IVO efter inspektionstillfället framgår att enhetschefen felanmält aktuella dörrar.

Vid intervjun framkommer att ungdomarna görs delaktiga i verksamheten och ges möjlighet att påverka inköp av mat, aktiviteter m.m. Vidare framkommer att gemensamma möten anordnas där ungdomarna informeras om vad som händer på boendet ex. information om IVO:s besök. Vidare diskuteras vid husmöten olika teman som människors lika värde, kostrådgivning och samhällskunskap. Ungdomarna uppges ha möjlighet att framföra önskemål eller synpunkter på verksamheten och dess innehåll. De synpunkter som framförs av ungdomarna handlar om Wi-Fi, mat, aktiviteter och ordningsregler.

De intervjuade beskriver att verksamheten har, efter inkomna synpunkter från ungdomarna, ändrat fokus på mötena. Husmötet har nu mer karaktären av informationsmöte och enskilda klagomål hanteras som regel i särskild ordning. Exempelvis har enhetschefen, på initiativ av henne själv eller ungdomarna, möte med några ungdomar varje vecka. De intervjuade framför vikten av att ungdomarna lär sig att argumentera för sina synpunkter och att de även kommer med förslag på förbättringar.

Ungdomarna uppges även vara delaktiga i städning, inköp och matlagning, samt tvätt av egna kläder. Personalen uppges stötta ungdomarna utifrån deras individuella behov, då inte alla ungdomar kan laga mat ännu.

Tolk anlitas efter ungdomarnas behov och önskemål. Exempelvis när viktiga samtal ska föras med den enskilde ungdomen eller när ungdomarna inte önskar att personal ska tolka. Det förekommer även att tolk anlitas vid olika gemensamma möten på boendet. Dock uppges att flera ungdomar blir allt bättre i svenska språket och därför kan enklare samtal genomföras på svenska.

Samtliga ungdomar har en utsedd kontaktperson. Kontaktpersonen uppges ha särskilt ansvar för sina ungdomar och har extra kontroll på hur det fungerar i ex. skolan. Kontaktpersonen har regelbundna samtal med sina ungdomar. Ungdomarna uppges dock ha uttryckt att de känner personalen och därför pratar med den personal som finns på plats. Vidare framkommer att kontaktpersonen är delaktig vid ankomstsamtal när ungdomen flyttar till boendet. Tillsammans med berörd ungdom och ev. god man upprättar kontaktpersonen en genomförandeplan.

Samtliga ungdomar har en plats i skolan, grundskola eller gymnasium. Personalen hjälper ungdomarna med läxor när de önskar stöd och hjälp. Olika volontärer, som ex. arbetat som lärare, besöker boendet tre dagar i veckan för att stödja ungdomarnas i svenska språket och i övriga skolarbetet. Bland annat används materialet Hitta rätt³. Vidare nämns att flera ungdomar besöker ett närliggande språkcafé, som Svenska kyrkan bedriver.

Av 3 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL framgår att insatser för den enskilde ska utformas och genomföras tillsammans med honom eller henne.

I 3 kap. 3 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF anges att verksamheten vid HVB ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde. Den enskildes integritet ska respekteras och insatserna ska anpassas till den enskildes individuella behov och förutsättningar.

Av 3 kap. 5 § SoF framgår att föreståndaren vid ett hem för vård eller boende ansvarar för att det finns ordningsregler för de dagliga rutinerna på hemmet. De ska syfta till att skapa trygghet och säkerhet för alla som vistas där. Ordningsreglerna ska utarbetas under medverkan av företrädare för de boende och följas upp regelbundet. Ordningsreglerna ska vara tillgängliga och välkända för både boende och personal.

Enligt 11 kap. 10 § SoL ska ett barn ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet.

Kontroll av Polismyndighetens belastnings- och misstankeregister
IVO bedömer att verksamheten uppfyller gällande lagstiftning om registerkontroll av personal.

Av intervjun och inkomna personallistor framgår att registerkontroll genomförts före anställning. Enhetschefen berättar att registerutdrag på flertalet personal funnits sedan tidigare, eftersom personalen tjänstgjort i kommunens ankomstboende. Enhetschefen framför att rutin finns för inhämtande av registeruppgifter innan anställning. Ingen får en anställning eller ens påbörja introduktion i verksamheten innan godkänt registerutdrag kan visas upp. Om det förekommer några oegentligheter i registren är inte personen aktuell för anställning. Vid tveksamheter i bedömningen kan enhetschefen få stöd av personalavdelningen. Kontroll utförs även på personer som har uppdrag åt verksamheten ex. nämns volontärer.

---

³ Hitta rätt – pedagogiskt material för ensamkommande ungdomar, som handlar om praktiskt vardagsliv, samhällsorientering och personlig utveckling m.m.

Registerutdragen skickas till personalavdelningen för att sparas i den enskildes personakt. Enhetschefen spar en kopia, som förvaras inlåst på kontoret.

Av 1 § lagen (2007:171) om registerkontroll av personal vid sådana hem för vård eller boende som tar emot barn framgår att dessa hem inte får anställa någon utan att kontroll gjorts av Polismyndighetens belastnings- och misstankeregister. Detsamma gäller den som erbjuds uppdrag, praktiktjänstgöring eller liknande.

Av 3 § samma lag framgår att registerutdragen ska sparas under minst två år från det anställningen, uppdraget, praktiktjänstgöringen eller liknande påbörjades.

Rutiner för att förebygga och hantera konflikter, övergrepp och våld
IVO bedömer att verksamheten har rutiner för att förebygga och agera vid konflikter, övergrepp och våld.

Vid intervjun beskriver de intervjuade att stämningen bland ungdomarna är god, det är mycket lugnt på boendet. Vidare framkommer att det finns skriftliga rutiner för hur personalen ska agera vid konflikter, övergrepp och våld. Personalen känner till hur de ska agera vid konflikter, kränkningar eller om någon ungdom blir våldsam. Rutinerna diskuteras bl.a. på personalens arbetsplatsträffar.

Enhetschefen påtalar vikten av det förebyggande arbetet och att informera och utbilda personalen, så att de är trygga med rutinerna. Beroende på vad incidenten handlar om ska personalen backa undan eller gå emellan ungdomarna. De ska agera lugnt och samtala med berörda ungdomar enskilt eller var för sig beroende på situationen. Arbetsledare ska kontaktas och ev. polis, god man och socialsekreterare. Vidare berättas att individuella riskanalyser genomförs på ungdomarna. Flera av personalen har utbildning i hot och våld och personlarm finns. Utbildning i hot och våld är beställd för de som ej ännu genomgått denna.

Vidare framförs att det som händer på boendet sker i hög grad i samråd med ungdomarna. Bland annat diskuteras boendets ordningsregler med ungdomarna. Reglerna bestämmer bl.a. när ungdomarna ska vara hemma på kvällen, vad som gäller när någon önskar sova över hos en kompis, regler för att ta emot besökare, användande av kök, tvättmaskin, tv, musik m.m. Det finns även regler som rör hot och våld, bemötande och vad som händer om reglerna inte följs. Information om ordningsregler, förhållningssätt, säkerhet m.m. delges redan vid inskrivningssamtalet.

Ytterligare framkommer att verksamheten har nolltolerans mot bruk av alkohol och droger, vilket ungdomarna känner till. Det har ännu inte förekommit varken alkohol eller droger bland ungdomarna.

Enhetschefen berättar att verksamheten har kompetens att agera och kunskap om vilka kontakter som ska tas när det blir aktuellt.

Knivarna i köket uppges vara inlåsta av säkerhetsskäl.

Enligt 4 kap. 4 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska den som bedriver socialtjänst för varje aktivitet utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Rutinerna ska dels beskriva ett bestämt tillvägagångssätt för hur en aktivitet ska utföras, dels ange hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten.

Av 2 kap. 3 § (HSLF-FS 2016:55) framgår att den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska fastställa rutiner för hur personalen ska förebygga och uppmärksamma samt även agera vid kränkningar, övergrepp, hot, våld och självskadebeteenden.

Rutiner för lex Sarah samt hantering av synpunkter och klagomål
IVO bedömer att verksamheten har rutiner för lex Sarah och för hantering av synpunkter och klagomål.

Vid intervjun framkommer att det finns rutiner för hantering av missförhållanden, lex Sarah och dessa är kända av personalen. Skriftliga rutiner och blanketter finns även för synpunkts- och klagomålshantering. Synpunktslåda med tillhörande blanketter finns uppsatt.

I 5 kap. 3 § (SOSFS 2011:9) framgår att den som bedriver socialtjänst ska ta emot och utreda klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet.

I 5 kap. 6 § (SOSF 2011:9) framgår att inkomna rapporter, klagomål och synpunkter ska sammanställas och analyseras för att vårdgivaren eller den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska kunna se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet.

Av 14 kap. 3 § SoL framgår att den som fullgör uppgifter inom socialtjänsten genast ska rapportera om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande, som rör den som får, eller kan komma i fråga för, insatser inom verksamheten.

Enligt 2 kap 2 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:5) om lex Sarah ska information om skyldigheten att rapportera missförhållanden och risker för missförhållanden ges till den som omfattas av skyldigheten när han eller hon påbörjar en anställning, ett uppdrag, en praktikperiod eller liknande. Informationen ska därefter ges återkommande.

Enligt 7 kap 1 § (SOSFS 2011:5) ska den som bedriver socialtjänst inom enskild verksamhet fastställa rutiner för hur skyldigheten att rapportera, utreda, avhjälpa och undanröja missförhållanden och risker för missförhållanden skall fullgöras. Rutiner ska även fastställas för hur skyldigheten att anmäla allvarliga missförhållanden och risk för allvarliga missförhållanden ska fullgöras.

Målgrupp och lokaler

IVO bedömer att lokalerna ger förutsättningar för vård och omsorg av god kvalitet och uppfyller kraven på säkerhet.

Verksamheten bedrivs i ett enplanshus, som tidigare varit förskola. Tre likartade avdelningar finns där fem ungdomar bor på respektive avdelning. På varje avdelning finns rum för social samvaro, kök, toaletter och duschkabiner. Centralt i huset finns rum för social samvaro, stort kök och matrum, wc/dusch, förråd, kontor, personalrum, rum för aktiviteter som bordtennis, styrketräning m.fl. lokaler.

Rutiner och utrustning finns för brandskydd. Vidare har verksamheten genomfört en utrymningsövning. Personal och ungdomar uppges ha kunskap om hur de ska agera vid brandlarm, var utrymningsvägar finns och var återsamlingsplats är belägen. Räddningstjänsten har besökt boendet för att informera och öva utrymning. Personal från Räddningstjänsten uppges ha talat ungdomarnas språk, vilket uppskattats av ungdomarna.

Enligt 3 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) ska ett HVB ha de lokaler som behövs för att tillförsäkra den enskilde ett boende som är av god kvalitet och uppfyller kraven på säkerhet.

Av 7 kap. 1 § (HSLF-FS 2016:55) framgår att lokalerna ska vara anpassade så att de möjliggör en trygg och säker vård samt vara utformade med hänsyn tagen till den personliga integriteten. Den person som är placerad i ett hem för vård eller boende bör ha ett eget rum. Om de placerade personerna ska dela rum, bör en bedömning göras om det är lämpligt. Vid bedömningen av om de kan dela rum bör särskilt beaktas syftet med placeringen, de placerade personernas inställning och de risker som det kan medföra att dela rum. Antalet rum

för personlig hygien såsom toaletter, duschrum och badrum bör vara anpassade till hur många personer som kan komma att vara placerade i hemmet. Det egna rummet samt rum för personlig hygien bör kunna låsas av den person som är placerad i hemmet.

Av 3 kap. 4 § (HSLF-FS 2016:55) framgår att vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas hur personens behov av vård kan tillgodoses med hänsyn tagen till de arbetssätt och metoder som hemmet använder och personalens kompetens. Det ska även göras en bedömning av om vården kan ges under trygga och säkra former. Det bör beaktas om skillnader i problembild, ålder och mognad samt kön mellan de placerade personerna kan komma att påverka placeringen negativt.

Underlag

IVO genomförde den 29 september 2016 en anmäld inspektion vid Stenhamra HVB i Ekerö kommun. Representanter för IVO var inspektörerna Thomas Karlsson och Ulf Modin. Vid inspektionen intervjuades enhetschef och boendeassistent. Ingen av ungdomarna önskade samtala med IVO.

Vid inspektionstillfället lämnades skriftlig information om in- och utskrivning.

Enhetschefen har faktakontrollerat anteckningarna från inspektionen och inkomna synpunkter har beaktats.

Ytterligare information

Enligt 3 kap. 19 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF ska IVO inspektera hem för vård eller boende för barn och ungdom minst en gång per år. Den som inspekterar verksamheten ska samtala med de barn och ungdomar som samtycker till det.

Verksamheten

Stenhamra HVB drivs i egen regi av Ekerö kommun. Boendet som startade i januari 2016 har totalt 15 platser. Målgruppen är ensamkommande barn- och ungdomar i åldrarna 14 till 18 år, som söker asyl eller har fått uppehållstillstånd. Vid inspektionstillfället var 13 unga i åldrarna 14 till 17 år inskrivna i verksamheten. Samtliga var asylsökande pojkar, men boendet har även möjlighet att ta emot flickor.

De unga har tillgång till informationsblad om IVO med tillhörande kontaktuppgifter ex. till Barn och ungdomslinjen.

Vid inspektionstillfället lämnade IVO information om In- och utskrivning på hem för vård eller boende (HVB).

Beslut i detta ärende har fattats av enhetschefen Agneta Krantz. I den slutliga handläggningen har inspektörerna Ulf Modin och Jenni Ralph deltagit. Inspektören Thomas Karlsson har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Agneta Krantz

Thomas Karlsson

Kopia till: Verksamheten